

Виходить що тижня в четвер.

Редакція і адміністрація:
Львів, ул. Баторія 24.Видає і за редакцію одвічас:
Вячеслав Будзиновський.

С В О Б О Д А

Політичне, просвітнє і господарське
письмо для народу.

Предплата на цілий рік
стоїть 4 корони.За анонси платить са 20
сотиків від стрічки.Рекламації вільні від
оплати.

ПОСОЛЬСКИЙ ЗВІТ

д-ра А. Могильницького в Рогатині.

Дня 17. с. м. ставав посол д-р Могильницький перед виборцями в Рогатині, щоби зложити звіт зі своєї діяльності посольської. Народу, мимо прикрої роботи в полю, зібралося звич чотири сотки. Не менше численно була заступлена інтелігенція як духовна так сівітська; було і кілька панів; не бракувало також Поляків і жидів. Посол Могильницький говорив звіж 3 години. Своєю краснорічівкою, повною змісту і ясних гадок бесідою немов прикував слухачів до місця; селяни аж заходилися з радості, коли посол з врожденим собі гумором і вервою говорив о страйках.

Свій звіт зачав посол від ситуації, яка витворила ся в наслідок сепсесії руских послів в послідній каденції соймовій і в наслідок нових виборів, з котрих рускі послі вийшли знов в так дрібенькій меншині. Виринули дві гадки: чи сепсесію продовжати чи вернути до сойму? З'їхалися послі всіх партій — посол був тої гадки, щоби вступити до сойму і провадити дальше борбу. Рускі послі числом 11 заявили руский клуб. Перше засідане тривало лише три дні; тоді голова клубу д-р Олесницький зложив заяву руских послів; при дебаті бюджетовій забирає голос д-р Король і бесідник. Всі заходи давніші наших послів були для нас безхосені; більшість соймова була глуха на наші жадання.

Коли руский клуб визначив мене забрати голос — говорив посол — ситуація була така, що наша молодіж шокнула університет у Львові. Сказав я, що ми Русини живемо своїм пітомим житем і нікуда не оглядаємося, як нас представляли. [Голоси: Тепер Поляки зітхаюто до Росії!] Згідно з ви не в силі: Русин має 7 шкір, всео видерхти; будьте для нас справедливими, то буде між нами згода.

— Так менше більше говорив і я і д-р Король. Посипалися на се веселі відновіди згоди, мало не з пощілями. Ті голоси не зістали без відгомуна. Польські газети дуже сильно затрубили в примирительну трубу. Правительство радо повітало би було згоду, бо за богато ему сих непривістей. Свої почали нарікати, що я за мало остро виступав — всео пропущено.

Зачала ся сесія тритижнева.

Розповівши о способі нарад в соймі, посол сказав, що засідав в комісії громадській. Комісія збирала ся 2 рази і рішала дві важні справи. Перша справа — се поручений круг ділана. 36 рад повітових внесло петицію, щоби той круг ділана унормувати. Справа та товче ся давно в соймі. Сойм поручив краєвому видлові, щоби той віднісся до намісництва, котре мало би заняти ся управліненем всіх законів, котрі мають належати до того круга ділана. Намісництво тримало сю справу три роки. Правительство краєве віднесло ся достаточно до центрального, щоб оно старалося обмежити круг ділана. При тім виринула друга точка — іменно, щоби за поручений круг ділана платити. Посол є тому противний лише з огляду на нові тягарі громад.

Друга справа була: получене обшарів двірських з громадами. Посол сумнівається, чи було би то добре. Закон на папери красний, але відома річ, що той з него користає, хто має силу.

Від кількох літ стараються рускі послі засноване рускої гімназії в Станіславові. Над тою справою радили в школі комісії, де засідав також Преосвященний Митрополит і пос. Барвінський. Коли справа прийшла під наради, польські послі захадали, щоб насамперед заложено польські гімназії в Тарнові і Ряшеві, бо Русини не мають ані сил учительських, ані достаточного числа учеників. Горячо і річово боронив сеі справи пос. Барвінський, а дуже сильно і вимовно станув в обороні прав

руського народу наш Преосвященний Митрополит. І що-ж з того? Комісія ухвалила гімназії в Ряшеві і Тарнові, а колись подумас і о Русинах. Був се лиш їх викрут, щоб Русинамнич не дати. Показали нам, як то варта витягти руку до згоди — але до них радше приноровити пословицю: „Безличність на безличності іде і безличностю поганяє“.

Тепер перейшов посол до того, що котрій посол в соймі зробив:

— Я — говорив д-р Могильницький — поставив внесене, щоби скасувати чатент з року 1854, а застутити его іншим законом. Тую справу реферував в комісії правничій посол змісту і ясних гадок бесідою немов прикував слухачів до місця; селяни аж заходилися з радості, коли посол з врожденим собі гумором і вервою говорив о страйках.

В нас існує закон о меліораціях; з того закона наш народ з недбалства не користає [— Голоси: бо нам недадуть!] Я поставив внесене, щоби виділ краєвий з уряду перепропаджував меліорації, де потрібно.

Сойм радив також над поправою долі учителів і ухвалив навіть 600.000 корон річно, але то випадає на одного учителя лише 7 кор. місячно. А бесід було премного! Заслоняють ся що нема фондів і я сам бачу, що штучно удержані рівновага бюджету хитає ся. Ale і без накладання нових тягарів могли би (якби хотіли) долю учителів поліпшити. Однак і той закон робить ріжницю: $\frac{1}{4}$ дістає побільшене — решта пі.

В половині сесії зайнішили великі події, іменно хліборобські страйки. Коли страйки вибухли вже і в Тернопільщині, тоді староста Завадський установив собі нові закони, котрі грозять за страйки п'ятьлітньою вязницею. Коли часописи оповістили тей обіжник, я поставив інтерпеляцію до намісника — але відповіді не отримав.

Страйки раз зачали ся і будуть торочити ся далі. Коли страйк вибухне — власти мають поводити ся безсторонно. Страйки і бойкоти не новина — у нас виринули на послідок; страйки прийшли з Англії а бойкот з Ірландії. Страйк не є нічого іншого, як лише торг за роботу. „Не підемо тобі, пане робити, доки не даш відповідної заплати за нашу працю“ (але без гніву). У нас в Рогатинщині не було страйків, бо пани трохи лішше платять. Як можеш хлопе з тої заплати викити, то працю так далі а пі, то мусять тобі заплату підвісити.

Треба було панам зараз в початках погодити ся. Замість того з'їжджають ся пани до Бучача і під проводом гр. Голуховського ухваляють: „Niech zgnije, a nie damy murgom“. З хлопа жис, а хлопови не дасть.

Але наварили собі пива, наварили ледви чи годні випити! Страшать криміналами, жандармами! Ото велика річ: Сват посидить зо два місяці, проспити ся порядно на цісарськім „капустраку“, відпічне собі троха, — а вийде з тої школи, то вже так страйк устроїть, що не треба буде жандармів.

Посипались великі депутати до намісника а регіментаж Ляворський з чотирма панами аж до міністра і заводять: „To mi Tobі все так вірно вислугуєм ся, а Ти позвалаєш, щоб ті мургі нам за півдурно не косили і не жали!“ Запалило ся ціле Поділє; завіз пан машину на поле — зломила ся; а піпеничка аж просить ся жати, так і сипле ся!

Тепер дальше грозять: „Чекай хлопе, прийде зима — юсти не дам і з голоду згинеш!“ А що з того вийде? Заки спухне з голоду, то наперед украде! Чи то мудра по-літика?

Ту прояву ріжні ріжно толкують. О тім писали не лише наші часописи, але газети з цілого світу. Нужда економічна є безпосередньою причиною страйків, але є друга, не менше важна с. с. національна кривда і неволя. Нам відбрали всякі права. В 1897 році хотіли ми вибрати своїх послів, а до нас стріляли, нас в кайдани кували. Ми висла-

ли 250 сіраків до Відня — а великий міністер Бадені нас не допустив. Нарід зірвався добивати ся права — коби Бог ту роботу поблагословив. Я мовив посол — буду всю робити, але як від самого народу не буду мати помочи, то з моїм голосом не дуже будуть чи слити ся.

В часописі Pester Lloyd з'явилася стаття, щоби правительство посідало Поляків з Русинами. З початку польські газети сиділи тихо, а відтак майже одноголосно заявили: „ktoby się tam z hajdamakami, murgami godził“. Один лише посол Гнєвош сказав, що Поляки програли великий бій, що ціла їх 36-літня праця нанич!

Але мимо того они не дармують. Постановили вже від давна перевести цілий ряд рільничих законів обчислених на цілковите поневолене і винародоване нашого народу, а крім того, щоби забезпечити ся проти страйків, внесли проект о бюрах посередництва праці. Проект сей має 15 параграфів, уложені нашим приятелем дром Бобжинським — можна проти знати, куди они тягнуть!

[Посол читає сей проект.] При інших відносинах, при іншій адміністрації і по-деяких змінах міг би сей проект бути не злив; але при теперішніх порядках і відносинах проект сей і коли б став законом, був би для нас Русинів, дуже небезпечний і тому рускі посли мусять голосувати против того проекту.

Тому ви, свати, один другому не пускайте; як не буде солідарності, то до нічого не дійдете! як ся що робить, то всі разом мусимо поступати. Ми маємо ціль перед собою — ми живемо своїм питомим житем, а що ми ще не жили і не пережили ся, тож маємо досить соків животних. Маємо за собою історію а ідеалом нашим є дійти до висвобождения і самостійності руского народу!

Справа „Просвіти“ показала нам, чи можливе мирне пожити з Поляками. Я боронив „Просвіту“ і виказав, що написані там річи вправді яркі, але годі сказати, що їх не було! Голосять, що ми „wolni z wolnymi“, а тимчасом они сидять по палатах, а ми — по криміналах; голосять „göwni z gōwnym“ — тимчасом їх в соймі 140, а нас 111. — Як би ми прийшли по жебранину, то наплюйте на нас, але ми хочемо взяти лише малесеньку частину того, що ми самі зложили. З краєвого виділу зробили ви, панове, експозитуру поліції а все питаете, звідки у нас тілько злости? Чи ми мали їх за те медом помастити?

Видко, що нам нема на кого надягти ся і лише наша власна невсипуща праця може нас до чогось довести. Коли ми зірвались до самооборони, польські газети назвали нас гайдамаками; страшать нас Мазурами, — а хиба кармелітами будуть їх годувати? Обізвав ся один розумний голос від них, — що треба конче з тими мирити ся, що є на ґрунті, — але він прогомонів без успіху. А я Вам отверто, люди, кажу: будемо організувати страйки! За народну справу варто і житем наложити! Мені здає ся, що слідуюча сесія буде дуже бурлива — будемо здається мірати ся по козацьки!

На тім закінчив посол своє звіж три годинну промову, почім наступили інтерпеляції.

Селянин з Липиці інтерпелював посла в справі солі. Взагалі ужалювали ся, що сіль за дорога а в теперішнім опакованю є менша, гірша і розсипає ся.

Інтерпелювали також в справі закона ловецького; заститували, дялчого нищать таких пожиточних птахів, як бузьки?

Посол відповів, що пани самі видять хиби в законі ловецькім і наміряють его змінити.

О. Созанський з Черча інтерпелював в справі соймової обструкції. Посол відповів, що коли зайде потреба, то мимо малого числа руских послів обструкцію переведе ся.

Селянин Кощюх з Підгородя промовляв за „Просьбівтою“, заохочував до порядного веденя читалень і до солідарності під кождим взглядом.

Селянин Воробець інтерпелює посла: Яке поступоване его буде на випадок дальнішого нехтования нас в соймі? Посол відповів, що доперва по вичерпанню всіх можливих способів і на ухвалу одноголосну клубу можна би зробити сесесію.

Почім забрав слово організатор повіту о. сов. Городецький а навіши слова одного польського священика: „Nie noś tak dumnie, bo są zęby i u mnie“ — підніс, що найвищий вже час, щоби ми отримали з роботи; найвищий вже час скинути з себе тую покору, по котрій наші противники немилосердно допчуть. Ми лишаємо Вам і клубові Ваше будуче поведене, але ми на кождім кроці будемося бороти і жадаємо від свого посла, щоби при кождій справі кривдячій наш народ плюнув в очі соймові, щоби виступав як найстрійше, — бо ми хочемо вже раз конечно розломити ті ганьбачі кайдани і кличмо до всіх наших послів, щоби показали свої зуби, щоб ми зубами здобули собі се, що нам справедливо належить ся а чого нам противники наші добровільно дати не хочуть. В дальший промові представив бесідник, на які трудності все натрафляла Рогатинщина при виборі посла. Дякує одже Богу, що нам позволив перший раз вибрati свого посла; дякує послови в імені цілого руского народу, що щиро і рішучо вступав ся за правами нашого народу.

Рогатинщина вдячна послови за його дотеперішну діяльність, просить о рішучі і сьмілі виступи в соймі і вносить для посла votum довіри.

Народ весь з великим одушевленем вислухав сеї прехороші бесіди і серед грімкіх і радісних оплесків висказав свою поважаному і улюбленому послови довіре.

Посол з великим зворушенем подякував за довіре і заручив, що так як до тепер так і на дальнє буде жити з народом і лише для народу дасть Біг вже в недовзі засяє і для нас сонце правди.

На тім закінчив ся сей посолський звіт а одушевлений народ при звуках пісні „Многая літа“ і „Ще не вмерла Україна“ відправив свого посла до его хати.

Участник.

Страйкові процеси.

Дня 2 вересня с. р. відбула ся перед звич. трибуналом окружного суду в Тернополі карна розправа проти 16 селян страйкарів з Кошляком з баражского повіту. Вісім з них, а то 1) Іван Поручник, 2) Василь Бучинський, 3) Ілько Рудик, 4) Теодор Штогрин, 5) Август Шідгреский, 6) Іван Щербатюк, 7) А. Іронозюк і 8) Ілько Малишевський — були обжаловані о злочин через насильний опір жандармові і войску; дальших вісім, а то 9) Демко Каній, 10) Йосиф Багалюк, 11) Петро Федчук, 12) Іван Крисоватий, 13) Іван Чорний, 14) Іван Лотоцький, 15) Микита Ваврук, 16) Іван Деберчак о провину збіговиска.

Шість перших сиділи в слідчій вязниці аж до розправи.

Обжалуваних боронили адвокати д-р Данилович, д-р Чикалюк і д-р Розенфельд.

Вирок: Перших вісімох засуджено на кару вязниці а то Ілька Малишевського на 2 місяці, а інших по 6 тижнів; з дальших вісімох названі під 11) 12) 13) і 16) засуджені за провину збіговиска по 14 днів арешту; названі під 9) 10 14) 15) увільнені зовсім.

Дня 2 вересня с. р. відбула ся перед звич. трибуналом в Тернополі карна розправа проти Павла Николина з Дрогичівки, обжалованого о злочин за небезпечну погрозу звернену против війта.

Обжалованого боронив адв. д-р Данилович.

При розправі переслухано одного тілько съвідка, а се війта Василя Павлюка і відчитано зізнання 5 съвідків.

По переслуханю розправи увільнив трибунал обжал. Павла Николина від всякої вини і кари.

Дня 4 вересня с. р. відбула ся перед звич. трибуналом окруж. суду в Тернополі карна розправа проти Панька Пирога з Павлівки коло Чорткова. Ціла его вина була в тім, що коли жандарми везли на фірі спроваджених до роботи чужих робітників („гуцулів“), він з далека кивав на них батогом. За те

обжалувала его ц. к. державна прокуратура о злочин публичного насильства — за те пересидів шість неділь в слідстві — і за те узяв его трибунал винним переступства коаліційного закона і засудив на 14 день арешту, хоч обжалований толкував ся, що се „ківане батогом“ зовсім не відносило ся ані до жандармів ані до гуцулів, та що два жандарми і 8 гуцулів чайже не могли настрапити ся батогом, котрим обжалований з далека кивав. — Обжалованого боронив адв. д-р Данилович.

Дня 4 вересня с. р. відбула ся перед звич. трибуналом окруж. суду в Тернополі карна розправа проти Андрія Дідика і Гната Павлюка з Дрогичівки.

Суд увільнив Андрія Дідика від всякої вини і кари, а Гната Павлюка засудив на кару 14 день арешту. Увільнений Андрій Дідик пересидів в слідчім арешті більше як 5 неділь.

Дня 5 вересня с. р. відбула ся перед звич. трибуналом в Тернополі карна розправа проти 8 страйкарів з Івачева горішнього коло Тернополя, обжалуваних о злочин публ. нас. через вимушенн. Обжалувані звуть ся: Семко Дзядик, Кирило Юлімський, Стефан Олійник, Данило Куняк, Федір Ремінник, Осип Герій, Стефан Чорний, Стефан Більський.

Обжалувані толкували ся і в слідстві і при розправі, що тілько просили других робітників, аби занехали роботу і поясняли їм, що не повинні ломити страйку.

По переслуханю трех съвідків і відчитаню кількох протоколів, трибунал видав вирок, що обжалованого Семка Дзядика засуджує ся на 1 місяць вязниці. Інших засуджено по 8 день арешту. Против того вироку зголосив прокуратор відклік з причини малої кари, а оборонець д-р Данилович зголосив жалобу неважності.

Дня 11 вересня с. р. відбула ся перед звич. трибуналом окруж. суду з Тернополі карна розправа проти 16 страйкарів з Білої Чортківської. Два з них, головні проводири, Франко Гібчинський і Микола Кульба, сиділи в слідчій вязниці від 21 липня; інші обжаловані а іменно: Микола Шкробут, Ілько Мигуляк, Микола Стець, Данило Кулій, Гринько Базюк, Михайло Кувіцький, Янко Чернявський, Микола Бурак, Іван Хмелик, Іван Гуркль, Федірко Мах, Олекса Стадник, Михайліо Савицький і Антін Грехович відповідали з вільної ноги, а всі вони були обжаловані о злочин публичного насильства через вимушенн. за те, що грозили побиттям робітникам, котрі до страйку не прилучили ся.

До розправи було покликаних 11 съвідків. Обжалуваних боронили адвокати д-р Данилович і А. Гриневецький.

Вирок: Від злочину всіх обжалуваних увільнено, а засуджено за провину збіговиска двох перших на 6 тижнів арешту, 7 дістало по 14 день арешту, а інші увільнені зовсім від всякої вини і кари.

Дня 15 вересня с. р. відбула ся перед звичайним трибуналом в Тернополі карна розправа проти Романа Шевчука, Петра Лойка і Петра Гаврилюка, селян-страйкарів з Сокиринець, обжалуваних о злочин публичного насильства через вимушенн і через ушкоджене чужої власності.

Акт обжалування так описує події:

„Пошкодовані Софія Bardeyna, Дмитро Кащишин і Іван Пісний — помимо, що в Сокиринцах вибух страйк сільських робітників — не пристали до страйкарів, але будучи дуже бідні, ходили до двора на роботу. — Дня 29 липня 1902 р. пізно вечером повернувшись з роботи до дому Дмитро Кащишин, а що по селі ходила чутка, що страйкарі будуть мстити ся на тих, котрі з ними не лучать ся і на живаходять, тож боячи ся, щоби ему хто не звобішивши, не підпалив обійтє — бо і о таких грозьбах в селі говорили — взяв ся чатувати між кошницями на своєм подвір'ю.

„Десь около півночі почув він шелест і побачив на своєм подвір'ю трохи людей, а підсунувши ся близше, пізнав в них всіх трох обжалуваних та бачив, як Петро Гаврилюк виняв і на хаті его приліпив одну картку, на котрій була відзначена грозьба смерти на слугай, як піде жати, а також грозьба знищення кукурудзи, отже порушення власності, а для уявлення тієї грозьби нарисовано на тій картці дві людські статі, одну з костуром а другу з сокирою в руках.“

„В тім часі, т. е. тої самої ночі, таку саму картку наліплено також на хаті Софії

Бардейної, а рівночасно ті самі виновники витолочили на єї городі коноплі, вирвали 57 головок капусти і 7 корчів картопель, поломили віко від кошниці і наростили єї скоди на 22 корон.

„Тої же самої ночі витолочили також Івана Пісного цілій лан конопель вартості 32 корон!“

Обжалуваних боронив адв. д-р Чикалюк. По переведенню розправи увільнив трибунал всіх обжалуваних від вини і кари. Але Але мимо того пересиділи обжалувані в слідчій вязниці довше як місяць.

Дня 15. вересня с. р. відбула ся перед звичайним трибуналом окружного суду в Тернополі карна розправа проти чотирох селян-страйкарів з Павлівки коло Чорткова. Перший з них, Іван Ястшембський, був обжалуваний о злочині за те, що грозив спровадженим робітникам бійкою, аби відструнити їх від роботи, і що ставив жандармам насильний опір; другий Василь Корняк був обжалуваний о провині за те, що взвивав людей до опору против жандармів і що відструнив спроваджених робітників від роботи; вінці Олекса Пухальський і Юрко Приснюк були обжалувані за насильний опір жандармам.

Вирок:

Ястшембського узнає ся винним злочину і засуджує ся его на 3 місяці тяжкої вязниці, Корняка, Пухальського і Приснюка узнає ся винним і засуджує ся їх по 8 неділь арешту.

Оборонець А. Гриневецький зголосив що до послідних 3-ех відклік що до виміру кари по тій причині, що сидіть увязнені від 28. липня 1902, а вимір кари єсть найвищий 1 місяць і просив рівночасно о випущені їх на волю, по тій причині, що за перест. §. 314 з. к. нікому не приде на гадку держати кого в слідчім арешті. Сей час зібрали ся палата радна і ухвалила задергати їх дальнє в слідчім арешті.

Того самого дня і перед тим самим трибуналом відбула ся карна розправа також против Парашки Корнякової жінки, згаданого вже Василя Корняка, обжалуваної о злочині за небезпечну погрозу жандармові в урядовані.

Трибунал видав вирок, що обжалувану узнає винною злочину і засуджує єї на 3 місяці тяжкої вязниці. Обжалувана сидить в слідстві від 28. липня 1902 і по тій причині — щоби не продовжувати слідчої вязниці, була приневолена приняти вирок і розпочати кару.

Дня 15 вересня с. р. перед звич. трибуналом в Тернополі відбула ся карна розправа против Михайла Барабанського з Товстенського.

Акт обжалування так описує інкриміновану подію:

„Заряд дібр в Товстенськім спровадив Мазурів з охрестию Нієка. А що незвісні воюючі робітники повибивали шиби в горальні, де тих чужих робітників уміщено, а то для того, щоби їх від дальнішої роботи в дворі відструнити, тому поставлено вночі з 5 на 6 серпня на сторожі коло тих будників Антона Сапинського і Венедикта Попеля. Около 11 год. в ноці почали они бренкіт шиб в домі Мошка Штерна. Антон Сапинський пустив ся туда, догонів шкідника, ударив его в лиці, що аж ушав, і коли мав вже завести до Штерна, щоби дізнатись хто се, вирвав ся він і утік. Сапинський описав того шкідника, і твердив, що він мусить мати на лиці знак від удару, на тій підставі вислідив Мошко Штерн зараз другого дня того съвідка в особі Михайла Барабанського, котрій дійсно мав такі знаки на лиці. Він, щоби пімститись на Мошку Штерні за те, що спровадив до Товстенського чужих робітників, повибивав єму камінєм всі вікна з рамами так, що кидане камінє падало до хати аж навіть ліжко, де спав Штерн з жінкою і родиною“.

При розправі заперечив обжалуваний рішучо мов би то він був виновником інкримінованого нападу, а коли розправа виказала безпідставність обжалування, трибунал увільнив его від всякої вини і кари.

Обжалуваного боронив адв. д-р Чикалюк.

Перед звичайним трибуналом в Станіславові відбула ся дня 9 с. м. карна розправа проти 18 селян з Куйданова, бучацького повіту, обжалуваних о злочин публичного насильства. Акт обжалування описує вину селян в отсій спосіб: Дня 29 липня с. р. 57 робітників переважно з Баріша працювало на двірськім лані в Куйданові. На них напала товна Куйданців з Пилипом Шкарапалупою на чолі і зігнала їх з роботи, грозачи тим, котрі не заберуть ся з поля, що „вернуть без голови“. Робітники на-

слідком погроз покинули працю та аж третого дня повернули до роботи під охороною війска.

Обжаловані звинялися на розправі тим, що они просили женців перестати робити, словами: „Покидайте роботу, зробите згоду і буде ліпше“. В наслідок цього робітники добровільно забралися з поля.

По переведеній розправі трибунал засудив братів Пилипа і Демка Шкаралушів на 3 тижні арешту, 9-гох увільнив від вини, а про-тих засудив на кару від 4 до 8 днів арешту. Прокуратория зголосила відклик з причини низької кари для засуджених на 5 днів арешту, а оборонці зголосили зажалене неважності щодо тих самих засуджених. Оба Шкаралупи приняли вирок. Всі обжаловані є убогі селяни; один з них має 85 років. Обжалованих боронили адв. др. Бораль і др. Йонас.

Дня 18 вересня с. р. відбула ся перед звичайним трибуналом в Бережанах карна розправа проти Олекси Степцьова. Он. Жовніра і 8 інших селян-страйкарів з Липовець, перемишлянського повіту.

Прокуратория обжаловує 1. Олексу Степцьова, і 2. Онуфрея Жовніра що дні 23 липня 1902 в Липівцях грозили словами робітникам на полі п. Віктора Ольшевського а іменно женцям Андрухові Мудракові, Ярині Воронці і іншим побитим, щоби в сей спосіб вимусити на них покинене роботи а грозьба та була та-ка, що могла викликати і дійсно викликала оправданий страх, в) що в тім самім часі і місци розголошуючи публично, що найясніший Пан видав закон наказуючий панам платити хлопові по 2 кор. 40 с. а бабі по 2 кор. 60 с. і давати 6 або 8 сніп — розсівали фальшиве оповіщене яко розпоряджене публичної влади, хотяй ім було відомо або з достаточних причин правдоподібно, що оно в цілості не було правдиве, 3) Миколу Яцунського, д) що дні 28/7, закликавши О. Степцьова і О. Жовніра до зігнання робітників з поля В. Ольшевського, своїм розказом викликав злочинний чин під а) описаній, 4) Стефана Колодія, 5) Ст. Дідуха, 6) Івана Домбровського, 7) Семена Дідуха, 8) Дмитра Кvasницю, 9) Максима Бурчака і 10) Яська Грабовського, що д) дні 28/7 пішли на зазив Степцьова і Жовніра на поле і своєю присутності до певнішого злочину (під а) причинили ся, — через що Ол. Степців і О. Жовнір мали допустити ся злочину публичного насильства і провини з § 109 в. к., Микола Яцунський злочину публичного насильства а обжалувані від 4—10 злочину з § 5 і 98 в. з. к.

Обжалованих боронить адв. др. Чайковський.

Обжалуваний О. Степців, інтелектуальний мужик, зізнає відважно і ясно. Пани іх кривдили, платили при живах по 25 кр. хлопові, 22 кр. бабі, або давали 11 сніп, але хотів робити, мусів наперед висісти корець муки і розкидати гній. Люди знають що пан не підступить, тому заложили страйк. На другий день однак вийшли деякі на роботу, бо не знали є ухвалі. Тому пішов він з Жовніром і 8 людьми, щоби людій повідомити. По дорозі казав до людій: тільки люди не беріть ані палиці ані стеблин в руки, бо то не вільно а о лихе не трудно. (Войско в селі вже було). Прийшли на лан і стали на сусідній сіножаті. О. Степців зачав людій просити, щоби зійшли: „Просим вас люді, не живіть з 2 — 3 дні, найпан підвісить, бо не маємо з чого жити. Пан все єсть мясо, а хлоп раз на Великден. Люди послухали і зійшли. Не грозив нічим за уставу Найас. Пана не згадував, тільки казав, що ціар позволив страйкувати а робітників повинні домагати ся більшої платні, хочби по 1·20 Коли прокуратор замітив: та ви можете жадати, кілько вам захоче ся, відповів Степців. „Ні, тілько, кілько варта наша робота“.

Он. Жовнір зізнає так само. Цікаве з єго зізнання є, що казав до него жандарм того самого дня ввечер. „Приводжу вам 2 коні і 2 драгони за те, що сьогодні людій зганяли (!)“, казав він мимо того, що обжалуваний показав свою стайню, де одна кінь ледви влізе. Оба обжалувані були арештовані і пересиділи в в'язниці 5 неділі без 4 днів. Подібно зізнав Яцунський і всі інші обжалувані, котрі мали після слів прокуратора грозити „сама обеснощі“. (Сміх у судів і на сали).

Покликано съвідків.

Andrzej Demski поводиться ся на сали, якби на лані, викриує і вимахує руками. Він чув все, що найгірше. Степців казав ему, що він лаполиз (а він не є!), що буде робітників бити, мав в руках пашір (хіба ним не бив) і все на него дивив ся.

Цікаве було се, що съвідки заперечили цілком „свої“ перші зізнання в слідчого судії

що-до битя, грожені і інших злочинів. Коли ім председатель відчитував їх зізнання зложені в слідстві, запевняли всі майже а іменно Паранька Соснова, Ас. Бурбан, Кость Сорока і Василь Максим, що вони того, що написано не говорили. Василь Максим виразно сказав, що там в протоколі „зле мусить бути записано“, бо „він того не говорив“. Се казав председатель занотувати до протоколу. Цікаві були з іншого згляду съвідцтва моральности, виставлені писаром. Ол. Степців „jest buntliwy, nie spokoju, gmina ma z nim dosy kłopotu i ma żone“. „Onufry Żołnierz jest spokoju i ma chate“. Jancunski jest pojedyńczy a „od St. Diducha nic nie słychać“. Кvasnica „nic dobrego“ а Грабовський „bandura, gdzie go kto postawi, tam stoi“.

Вирок: Олексу Степцьова засуджується на кару 1 міс. арешту. Он. Жовніра на 14 днів арешту. Всіх інших съмох увільняється від вини і кари. Оборонець адв. д-р Чайковський він відклик.

ДОПИСИ.

З Гусятинщини.

В нашім повіті страйк вже минув, люди робять знова по панських ланах і нема може нічного села, де би хлопи через страйк чогось не зискали. С села, де пани побільшили витик о сніп, о два і о три всюої пашні, є такі, де хлопи виграли висший витик лиш деякої пашні, а як вже ні одно, ні друге, то хоч поденна платня робітника підскочила в гору. Отже оконечно таки хлопи виграли страйк.

Та під час страйку показало ся, що не всі добре розуміють, що то таке страйк, і як хлопові треба тримати ся в часі страйку. Правда, що як застрайкувало якесь село, то хлопи з цього села добре тримали ся і всі не ішли на роботу, з віймом наголових хрунів, що ніколи не тримають з хлопами, а противно, заєдно підлизують ся панам і йдуть ім на руку. Але за те трафляло ся так, що як в однім селі був страйк, то люди з другого сусіднього села ішли на роботу до пана, котрого страйкували їх сусіди і ломили в сей спосіб страйк.

Як був страйк в Товстенськім і в Пробіжній, то товстенецькі ішли робити — отже исувати страйк до Пробіжної, а пробіжнєцькі до Товстенського. Так само ломили страйк і шкодили своїм сусідам хлопи з Городниці, Трибуховець, Зеленої і панове міщани з Гусятином. Се дуже погано і за те, великий встид тим селам. Тай не тільки встид, але і шкода, бо так исували одні другим найближні сусіди ніби на злість, а по друге, що як пани бачили таке, то зараз ставали здухваліші і твердіші до згоди тай то не лиш по тих селах, але по цілім повіті і в цілім краю. І з того вийшла кривда усім хлопам, а дуже велика ганьба тим, що так робили. Наші съвященики зразу були дуже налякали ся і маком присіли, але потім стали хлопам помагати то при угоді, то доброю радою, та і тим, що боронили хлопів перед войском, тай не раз не допустили до кривди, або даремного проливу хлопської крові. Так робив прим. о. Білинський з Коцобинець. В його селі жидки поссори такого були наробили гвалту та рейваху, що закликали войско і було би прийшло до каліцтва, як би отець духовний був не вставив ся. Він наших людей утихомирив, а жидкам зляв зимної води на горячі голови і так обійшло ся і без стріляння і без шабель і був спокій. А треба знати, що о. Білинський рахував ся ніби до кацапів, але як прийшли страйки, і як „Галичанин“ став гавкти на хлопів, а потягати за панами, то він наплював в очі всій кацапські звочки і робив так, аби хлопам було добре, тай казав, що тепер вже пізвав, що кацапи то злодії, шахраї і брехуни і що они рускому народові добра не хочуть. С в нашім повіті ще двох інших отців духовних, що належали до московільської череди, але тепер они вже пізвалися на кацапській брехні і зачинають від неї відвертати ся, а двох то вже і „Галичанина“ викинули за двері.

Але се в нашім повіті і такі егомоці, що лише ганьба, як они съвященичу одежду носять тай ніби то Господу Богові служать!

Такий Голінатий з Пробіжної з панами знохав ся, тай ганьбити людий в церкві за страйки. Він має і жінку і діти, але таке виправляє з, що аж встидно писати. Той Голінатий жив в „приязні“ з гр. Голуховським з Гусятином, їздить до нього в гості і дуже з того хвалить ся. Але усі розумні з того

съміють ся, бо знають, що гр. Голуховський великий пан, що привик до давніх польських звичаїв. А давно польські пани тримали по двох таких блазнів-дурників, що то як пан добре си попоїв тай піднів, то той блазен розсмішував пана дурними жартиками. А гр. Голуховський скупий пан, не хоче платити такого блазня, то має його за дурно в особі Голінатого, бо наш Голінатий нівроку здорову собі дурний, тай бавить гр. Голуховського своїми тупоголовими жартами.

Отже той Голінатий дуже був проти страйків, тай панлюжив людей за се, що по-важили ся страйкувати. Але йому вже і не давнича: його небіжка мамуня, „дай її Боже царство небесне“, здається ся маківками годувалася.

Але се у нас є й такий, що вдає дуже мудрого і дуже побожного католіка, а поправді він в кацапсько-панський підлизень.

Наши люди вже спізнають, хто то, а чужим скажемо, що то о. Теодорович з Гусятином такий ленський. В Гусятині не було страйку, ала за те парохіяни о. Теодоровича ходили по других селах на роботу тай ломили страйк, і воно в другій парохії о. Теодоровича в Вільхівці були люди за страйками. Як він о тім довідав ся, як зачав в церкві ганьбити тай відстрашувати від страйку! Але люди мало його слухали, а вірили „Свободу“ і за те єм честь! Він дуже мудрій той Теодорович, каже: „Що ви учите хлопа жадати більшої платні? Ви учіть його вперед ліпше робити!“ А хлопам говорить на проповідях, що були такі съвяті, котрі ціліми місяцями нічого не їли лиш съв. Причасте. Спробуйте сами, а як вам то на здорове вийде, то видихайте здорові тай панам порадьте! А хлопови таки належить ся більша платня за його тяжку працю!

О. Теодорович є й такі мудрі річи говорить: „най по мені хлоп застрайкує, то я йому покажу, де ріпа росте: Як прийде з похороном, слюбом або хрестинами, то в десятеро собі відбію.“ Пан-отченку! а вам нащо того? Так съвятим причастем можна — як кажете — жити а ви такі побожні, такі католік! Ой добрий собі наш о. Теодорович. Як позаворік добрі люди заложили в Гусятині бурсу для хлопських синів, то як взяв її о. Теодорович в руки, то геть загирав, а потім пристав до польської бурси повітової, де самі Поляки тай самі пани верховодять, а одного його взяли як Русина від паради.

От такі то виводять ся у нас отці духовні! Ми би ради прочим съвященикам з нашого повіту, що мають честь тай шире серце для хлопа, а є їх богато більше, бо лиши кілька овець, аби таким оо. Голінатим і Теодоровичам руки не подавали, і аби втікали перед ними.

Наші патріотичні отці духовні кажуть хлопам, аби бойкотовали хлопів хрунів, а ми просимо їх, аби вони своїх хрунів не пускали в хату між чесних людей, але бридили ся ними як прокаженими.

Тай не гнівайте ся, отці духовні, на „Свободу“, що вона правду пише, бо зачуваємо, що съвященики в нашім повіті набирають лихого серця до нашої газети. — Як ви чесні і патріотичні і хлопови прихильні, то „Свобода“ вам рада і звеличав вас і подякує, але як в межах вами хруні, то їх проклинаєте, тай викидайте а не „Свободу“!

Хлоп.

НОВИНКИ.

— Вибори до ради державної відбудуться з IV. куриї округа Стрий-Дрогобич-Жидичів, бо помер теперішній посол з цього округа граф Кароль Дідушицький. Реченець виборів єще не означений.

— В Ниновичах рудецького повіту отворено дні 21 с. м. Читальню Просвіти в хаті господаря Вас. Підцерковного. На зборах були делегати читален з Болозви, Ляшок і Купнович; з съвящеників лиши о. Скульський з Воощинцем, яко делегат філії і о. Гарасимчук з Купновичем. До читальні вписало ся до 30 членів. До видлу увійшли: Вас. Підцерковний, Н. Сенчишин, Н. Панчишин, М. Забавецький, Ів. Нагай, Н. Стадник, і Ів. Підцерковний. На поміщені читальні і склепу новий дім на укінчено.

— Віче в Копичинцях відбудеться дні 1 с. жовтня, в сали уряду громадського. Початок о год. 10 перед полуноччю.

— Обжалований комісар. Справа Зах. Скварка і комісаря староства в Мостищах Ка-

невича, порушена в великій інтерпеляції д-ра Коса, вже опинила ся в руках прокуратора. П. З. Скварко ввіс проти Калиневича донесене карне і тепер на ждане ц. к. прокураторії заряджено против него карне слідство о злочині обманьства і надужитя урядової влади. Калиневич засудив був Скварка без причини на 3 дні арешту, а Намісництво затвердило сей вирок. Коли справу взяв в свої руки військовий суд (Скварко є заст. офіцера) показало ся, що зізнання съвідків против Скварка сфальшував був сам Калиневич і на підставі сих сфальшованих зізнань съвідків, засудив Скварка.

— Весільна дружина живцем спалилась. Страшна пригода стала в Вербці волоскій, селі на росийськім Поділлю. Відбувалось там іменно весільє у заможного жида, а що в хаті було за тісно, так запрошено весільну дружину до обширного шихліря, будинку без стелі, критого соломою. На забаву зібралися много жіздів з цілої окресності, тай не мало цікавих хлопів з села. Коли гості як найлучше забавлялись, роздав ся нараз крик: «горить!» Всі кинулись до дверей, що отворилися до середини і в мить ока затамували вихід збившись в одну масу тіл людей. В тій хвили на зачадженій димом упав і горючий дах до середини і огнем морем обняв всіх. О ратунку не могло бути і бесіди. Із загаріща видобули 60 трупів, 48 жіздів і 12 селян. Одні спалені, другі упечені, а ще інші пороздушувані. А наїть з тої малої горетки попечених і понарених, котрих розібрано по хатах в селі, єще кількох померло наслідком кинувшої ся гангрини.

Ціна збіжки і плодів господарських,

Ціна збіжки у Львові. В остатних днях платили за 50 кільограмів: пшениці 7·10—07·20; жита 6·05—6·20; ячменю пашового 0·00—0·00; ячменю броварного 5·25—5·50; вівса 5·50—5·80; ріпаку 9·75—10·00; гороху пашового 5·25—5·75; гороху до вареня 8·00—8·50; вики 4·50 до 4·75; бобику 4·50—4·75; гречки 0·00—0·00; кукурудзи 5·25—5·50; конюшини червоної 45—до 48.—; білої 50·00—80·00; шведскої 00·00 до 00·00; тимотки 00·00—00·00 корон.

Ціна безрог в Відни. На торг сего тижня привезено 12.592 штук свиній. За тучні свині платили 101 до 103 сот., за середні і старі 95 до 99 сот., за легкі 87 до 93 сот., поросата 74 до 96 сот. за кільограм живої ваги.

В Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ прибуло в місяці серпні с. р. 15.340 важних поліс на суму 14,154.449 кор. обезпеченої вартости з премією 127.580 кор. 77 сот. Разом від початку року до кінця серпня видано 73.980 важних поліс на суму 74,801.221 кор. з премією 679.639 кор. 65 сот.; попереднього року за той сам час було 66.790 важних поліс на суму 67,588.910 кор. з премією 605.218 кор. 42 сот. то есть сего року о 7190 поліс і 74.421 кор 23 сот. премії більше.

Шкід в серпні прибуло 147 случаїв, разом від 1. січня до 31 серпня було 669 шкід з котрих 640 вже виплачено, 19 шкід находитися в ліквідації, а виплату 10 відшкодовань (в сумі 4.612 кор. 07 сот.) на разі з причин правних віддержано.

Сума всіх тих шкід разом з коштами ліквідації виносить brutto 368.468 кор. 96 сот. з чого по потрученю часті реасекурованої лишається на власний рахунок 171.149 кор. 24 с. Попереднього року за той сам час було 514 шкід на суму 262.753 кор. 89 с.

Попереднього року за той сам час було 599 шкід на суму 303.466 кор. (на власний рахунок 144.847 кор.)

При відновленю поліс по кінець серпня с. р. зараховано членам титулом 8% звороту квоту 44.488 кор. 42 сот.

Фонд резервовий з кінцем серпня с. р. виносить 439.973 кор. 31 сот.

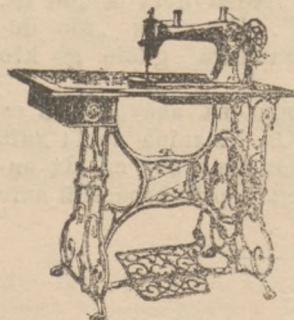
Львів дня 9. вересня 1902.

Просимо як найскорше купити собі Поезії Т. Шевченка, бо наклад не великий! Поезії Тараса се найтаньша книжка, гарно оправлена і числити 698 сторін на великому папері.

Ціна з пересилкою поштовою 2 кор. 30 сот. Висилає ся тілько за попереднім надісланням 2 кор. 30 сот. на адресу

Канцелярія „Просвіти“
у Львові.

Львів, Готель Жорна.

В Європі маємо 80 фабрик машин до шиття, які виробляють машини Зінгера і обручкові, а робить там від 500 до 3000 людей.

З тих 80 фабрик, я би брав 2 як найліпші в цілім съвіті і дістав заступництво на Галичину.

Агентів не висилаю! Візливі агенти ходять по домах тілько з найдешевшими машинами; а продають по ціні за високо піднесеній, за що дістають по 15 зр. від кожної спродаючої машини.

Йосиф Іваніцький
механік.

На підставі уповажнення Вир. і Всеєвітлішої Митр. консисторії у Львові, з дня 13 липня 1890 г. Ч. 5040, розпочинаю з днем 1. жовтня 1902. курс науки пінія і Уставу церковного і пінія хорального при церкві в Зборові.

Близьші пояснення даю на ждане письменно. Т. Янішевський в Зборові.

О много лішче від Pain-Expellera і уже випробоване есть ново винайдене средство

„NERWOL“

аптика Дра. Юліуша Францоса з Тернополя.

Знаменито усмирюче средство до натирания против всяким болям ревматичним — передстудженя, ломаня костей, крихий, гостцеві і недугам нервовим. — Ціна флякону 80 сотиків.

Прошу бачити на напис „Nerwol“ і не приймати жадних Nerwoton-ів

ЛІКАР

недуг внутрішніх, головно горла і грудей (хрипка, упорчий кашель, початки сухот і т. д.)

ДР. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітній лікар клініки і заведення лічничого в Щавниці

мешкає і ординує

у Львові

улиця Корняктів ч. I. II. поверх.

(Народний Дім від церкви).

Важне для хорів при Читальніях!

Вийшов збірник пісень на чотири голоси: Сей збірник п. з. „Наша Дума“ складає ся з двох частей для хору мішаного і мужеского. Кожда частина числить 25 ріжних народних пісень. Збірник „Наша Дума“ можна набути в Канцелярії Товариства „Просвіти“ у Львові ринок ч. 10. по ціні 2 кор. 75 сот. з пересилкою поштовою. Без пересилки коштує 2 кор. 50 с.

Висилає ся тілько за попереднім надісланням належитості: всякі інші замовлення позістануть неувзгляднені.

Машини і господарські знаряддя

можна купувати через

„НАРОДНУ ТОРГОВЛЮ“ у Львові

Січкарні ССХ з 2 ножами і 1 колесом по 54 кор.	54
Січкарні ТН з 3 ножами і 2 колесами	56
Січкарні ТН з 4 ножами і 2 колесами	59
Млинки до чищення збіжжя сист. Бакера	100
Млинки до чищення збіжжя лекші	64
Молотильні ручні	170
Краячі до бураків	60
Тискачі (гнітивники)	230
Праси до олію	230
Плуги ковалської роботи з колісницями	32
Коси стирийські 60, 70 і 80 см. довгі по кор. 1·00, 1·20, 1·40.	

Млинки для менших господарів 59 кор.

Інші машини і господарські знаряддя по фабричних цінах.

„Народної Торговлі.“

КОСИ

з найліпшої стирийської стали, окремо і відповідно до всіх вимог наших господарів з найбільшою старанністю виготовлені, середногартовані

60 мц. довгі (в хребті) по кор.	1—
70 "	1·20
80 "	1·40
90 "	1·60

СЕРПИ

ковальські дуже добре по кор. 0·50
фабричні " " " " 0·60

продаж

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

в своїх складах у Львові, Станиславові, Перешили, Тернополі, Дрогобичу, Коломиї, Стрию, Снятині, Самборі, Рогатині, Бродах, Сянці, Городенці, Борщеві і Золочеві.

На 5 кілеву посилену поштову іде 8 до 10 кіс.

УВАГА. За ті коси і серпи лістасе Народна Торговля рік річно дуже численні похвали і признання зід господарів.

Складайте свої ощадності в Дністрі.

Товариство взаємного кредиту, створене зареєстроване з обмеженою рівнотою у Львові, Ринок ч. 10. дім „Просвіти“.

принимає вкладки щадничі і о-процентове їх по 4% від ста. Дністер Стан вкладок 31. грудня 1901 900.193 К. 53 с. на 1.063 книжочках.

уділяє своїм членам позичок на векселі і скріпти за інталуацією або при відповідній поруці на 5½% і 1% додатку на копіти адміністрації Сплату позичок розкладає „Дністер“ додільно також до 10 літ. Членом може бути тілько член обезпечений в „Дністрі“, від отню. Уділ членський виносить 50 К., вписове 2 К. Уділи вплаченні по день 31. грудня 1901: 81.169 К. 37 с. Членів було: 2.006. Стан позичок: 869.245 К. 4 с.

уділяє рік річно з чистого зиску датки на публичні добродійні Дністер рускі ціли — на церкви, бурси, школи і т. д. — До кінця року 1901 уділено 8.840 К.

Інформацій в справах позичок уділяють агенти і Дирекція.